

DECIZIE

21 iunie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul – Valeriu Doagă
Judecătorii – Tamara Chișca-Doneva, Iurie Bejenaru,
Ala Cobăneanu, Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de Spitalul clinic militar central, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 decembrie 2016, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Maria Balinscaia împotriva Spitalului clinic militar central cu privire la anularea ordinelor de sancționare și de concediere, restabilirea în funcția deținută anterior, obligarea efectuării modificărilor în carnetul de muncă și încasarea salariului,

c o n s t a t ă :

La 22 octombrie 2014 Maria Balinscaia a depus cerere de chemare în judecată împotriva Spitalului clinic militar central cu privire la anularea ordinelor de sancționare și de concediere, restabilirea în funcția deținută anterior, obligarea efectuării modificărilor în carnetul de muncă și încasarea salariului.

În motivarea acțiunii a menționat că, prin ordinul nr.176 a fost angajată în calitate de soră medicală în secția ORL al Spitalului clinic militar central, începând cu 11 septembrie 1989. Ulterior, la 01 iunie 1992 a fost transferată în funcția de soră medicală superioară în secția ORL al Spitalului clinic militar central.

Relevă reclamanta că, la 16 octombrie 2013 a depus o cerere cu privire la acordarea concediului anual de odihnă, cu eliberarea ulterioară din funcție din proprie inițiativă. Totodată, la 16 octombrie 2013 a ieșit la serviciu și a lucrat toată ziua.

Susține că, după ce i s-a eliberat carnetul de muncă la 05 septembrie 2014, a aflat că data concedierii este 17 octombrie 2013, iar calculul salariului este eronat.

Solicită repunerea acțiunii în termen; obligarea pârâtului să modifice temeiul încetării relațiilor de muncă, indicat în ordinul de concediere; și încasarea de la pârât în beneficiul său a salariului mediu pentru zilele real lucrate și neachitate la concediere.

Prin cererea de concretizare a pretențiilor depusă la 04 martie 2015 de reprezentantul reclamantei Maria Balinscaia, avocatul Vadim Banaru solicită admiterea acțiunii, repunerea în termen a acțiunii, anularea ordinelor de aplicare a sancțiunilor disciplinare nr. 131 din 11 iulie 2013 și nr. 143 din 29 iulie 2013, anularea ordinului de concediere nr. 197 din 16 octombrie 2013, efectuarea modificărilor în

carnetul de muncă a reclamantei, restabilirea reclamantei în funcția deținută anterior demiterii și încasarea din contul pârâtului în beneficiul reclamantei a salariului pentru perioada 16 octombrie 2013 – 04 martie 2015 pentru reținerea carnetului de muncă (f.d. 55-58 vol. I).

În motivarea cererii de concretizare a menționat că, prin procesul-verbal nr. 62 întocmit de membrii comisiei de evaluare a surorilor medicale la 01 iulie 2013, reclamanta a fost evaluată cu calificativul respins, fiindu-i aplicată sancțiunea disciplinară – avertisment, hotărârea fiind reflectată în ordinul șefului SCMC nr.131 din 11 iulie 2013.

Invocă faptul că, ordinul de sancționare disciplinară din 11 iulie 2013 nu i s-a adus la cunoștință reclamantei contrasemnătură, iar în cazul refuzului de a semna pentru aducerea la cunoștință a ordinului, urma să fie întocmit un proces-verbal de constatare a refuzului.

Totodată, subliniază că anterior aplicării sancțiunii disciplinare, angajatorul urma să solicite reclamantei depunerea explicațiilor, fapt ignorat. Astfel, urmau să existe două procese-verbale: unul de constatare a refuzului de a face explicații, iar al doilea de constatare a refuzului de a lua cunoștință de ordinul de aplicare a sancțiunii disciplinare.

Ulterior, în rezultatul controlului intern efectuat la 15 iulie 2013, prin ordinul nr.143 din 29 iulie 2013 s-a aplicat în privința reclamantei sancțiunea disciplinară – mustrare. Totodată, la 07 octombrie 2013 și la 08 octombrie 2013, conducerea spitalului a propus reclamantei transferul într-o altă funcție, decât cea de conducere, motivând că este în etate și nu cunoaște tehnica de calcul, însă reclamanta a refuzat.

Având în vedere că acordul de concediere din 23 septembrie 2014 a fost eliberat anterior propunerii de transfer, consideră că decizia de concediere a fost luată anterior propunerii de transfer.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 09 aprilie 2015 s-a respins ca fiind nefondată cererea de chemare în judecată depusă de Maria Balinscaia împotriva Spitalului clinic militar central cu privire la anularea ordinelor de sancționare și de concediere, restabilirea în funcția deținută anterior, obligarea efectuării modificărilor în carnetul de muncă și încasarea salariului (f.d. 90, 91-94 vol.I).

În susținerea soluției adoptate prima instanță a reținut că, reclamanta a fost concediată pentru încălcarea repetată pe parcursul unui an a obligațiilor de muncă. Astfel, argumentele acesteia nu și-au regăsit reflectare obiectivă, în coraport cu prevederile legislației în vigoare și din considerentele expuse acțiunile reclamantei sunt neîntemeiate, nefondate și lipsite de temei juridic.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 26 decembrie 2016 s-a admis apelul declarat de Maria Balinscaia; s-a casat hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 09 aprilie 2015; s-a emis o nouă hotărâre prin care: s-a admis cererea Mariei Balinscaia de repunere în termen a cererii de chemare în judecată; s-a repus în termen cererea de chemare în judecată a Mariei Balinscaia; s-a admis parțial cererea de chemare în judecată; s-a anulat ordinul de concediere nr. 197 din 16 octombrie 2013; s-a restabilit Maria Balinscaia în funcția deținută anterior, de soră medicală superioară secție otorinolaringologie al Spitalului clinic militar central al Ministerului Apărării al Republicii Moldova; s-a obligat Spitalul clinic militar central al Ministerului Apărării

al Republicii Moldova să efectueze modificările corespunzătoare în carnetul de muncă a Mariei Balinscaia; s-a încasat de la Spitalul clinic militar central al Ministerului Apărării al Republicii Moldova în beneficiul Mariei Balinscaia salariul pentru eliberarea ilegală din serviciu pentru perioada 16 octombrie 2013 – 26 decembrie 2016 în mărime de 126635,76 de lei; s-au respins ca neîntemeiate cerințele Mariei Balinscaia privind anularea ordinelor de aplicare a sancțiunilor disciplinare nr. 131 din 11 iulie 2013, nr. 143 din 29 iulie 2013 și încasarea salariului pentru perioada 16 octombrie 2016 – 04 martie 2015 pentru reținerea carnetului de muncă; s-a încasat de la Spitalul clinic militar central al Ministerului Apărării al Republicii Moldova în beneficiul statului taxa de stat 3999,10 lei. Totodată, s-a dispus executarea imediată a deciziei în partea încasării unui salariu mediu 3332,52 de lei pentru absența forțată de la lucru și restabilirii în serviciu (f.d. 243-244, 245-254 vol. I).

În susținerea poziției sale, instanța de apel a reținut că cererea de repunere în termen a cererii de chemare în judecată este întemeiată, deoarece partea pârâtă nu a obiectat la această cerință.

Totodată, instanța inferioară a relevat că Maria Balinscaia a fost concediată în baza art. 86 alin. (1) lit. g) din Codul muncii, dar nu la cea de a treia abatere disciplinară, ci doar după două abateri disciplinare.

Instanța de apel a conchis că angajatorul nu a cerut în scris Mariei Balinscaia o explicație scrisă privind încălcarea obligațiilor de serviciu, constatată prin raportul șefului interimar a secției ORL înaintat șefului Spitalului în vederea sancționării surorii medicale superioare Maria Balinscaia.

La 16 martie 2016 Spitalului clinic militar central a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 decembrie 2016, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă acțiunea ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție (f.d. 1-5 vol. II).

În motivarea recursului a reiterat circumstanțele factice ce țin de fondul cauzei și a menționat că instanța de apel a aplicat și interpretat în mod eronat normele de drept material și procedural.

Suplimentar invocă faptul că, instanța de apel eronat și neîntemeiat a conchis temeinicia cererii reclamantei Maria Balinscaia privind repunerea în termen a cererii de chemare în judecată, deoarece partea pârâtă nu a obiectat asupra acestei cerințe, nici în prima instanță, nici în instanța de apel.

La caz, recurentul relevă că Spitalului clinic militar central a invocat expirarea termenului de prescripție, atât prin referința depusă asupra cererii de chemare în judecată, cât și în susținerile orale depuse în scris în cadrul ședinței de judecată în instanța de apel din 23 decembrie 2016, solicitând astfel respingerea cererii de chemare în judecată depusă de Maria Balinscaia împotriva Spitalului clinic militar central cu privire la anularea ordinelor de sancționare și de concediere, restabilirea în funcția deținută anterior, obligarea efectuării modificărilor în carnetul de muncă și încasarea salariului, ca fiind depusă cu încălcarea termenului de prescripție de 3 luni prevăzut de art. 355 din Codul muncii.

Prin urmare, recurentul consideră ca fiind tendențioasă și lipsită de suport probatoriu concluzia instanței de apel cu privire la temeinicia cererii reclamantei Maria Balinscaia privind repunerea în termen a cererii de chemare în judecată, deoarece

partea pârâtă nu a invocat tardivitatea acțiunii.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 31 mai 2017 recursul declarat de Spitalului clinic militar împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 decembrie 2016 s-a considerat admisibil.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de Spitalului clinic militar central urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și cu trimiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform prevederilor articolului 240 alin. (1) și alin. (3) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii. Instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Conform prevederilor art. 241 din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în numele legii. Hotărârea judecătorească constă din partea introductivă și partea dispozitivă. În cazurile prevăzute la art.236 alin.(5), hotărârea judecătorească constă din partea introductivă, partea descriptivă, motivare și dispozitiv. Fiecare parte a hotărârii se evidențiază separat în textul acesteia. În partea introductivă se indică locul și data adoptării, denumirea instanței care o pronunță, numele membrilor completului de judecată, al greșierului, al părților și al celorlalți participanți la proces, al reprezentanților, obiectul litigiului și pretenția înaintată judecății, mențiunea despre caracterul public sau închis al ședinței. În partea descriptivă se indică succint pretențiile reclamantului, obiecțiile pârâtului și explicațiile celorlalți participanți la proces. În motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii. În cazul în care instanța judecătorească stabilește modul și termenul de executare a hotărârii, dispune executarea ei imediată sau ia măsuri pentru asigurarea executării, în dispozitiv se face o mențiune în acest sens.

Potrivit recomandărilor avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, o motivație și o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești și un aspect important al dreptului

la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate.

Colegiul menționează că, art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-și argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent și unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în fața eventualului arbitrar judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

Instanța de recurs consemnează că, Codul de procedură civilă consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Aceasta dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

Verificând legalitatea deciziei instanței de apel prin prisma argumentelor invocate în recurs, Colegiul constată că actul judecătoresc menționat a fost emis cu aplicarea eronată a normelor de drept procedural și material.

Materialele cauzei atestă că, la 11 septembrie 1989, Maria Balinscaia a fost angajată în funcția de soră medicală în secția ORL al Spitalul clinic militar central, în baza ordinului nr. 17, fapt confirmat prin carnetului de muncă a Mariei Balinscaia (f.d. 5-6 vol. I). Ulterior, la 01 iunie 1992, a fost transferată în funcția de soră medicală superioară în secția ORL al Spitalului clinic militar central. Ulterior, la 01 decembrie 1999, în baza ordinului 247, în legătură cu restructurarea statelor, a fost transferată în funcția de soră medicală superioară în secția ORL al Spitalului clinic militar central.

Aderent, din conținutul procesului-verbal nr. 62 al ședinței de evaluare a surorilor medicale superioare privind asigurarea calității asistenței medicale din 01 iulie 2013 (f.d. 39-41 vol. I) se desprinde că comisia de desfășurare a evaluării surorilor medicale superioare privind asigurarea calității asistenței medicale a hotărât de a pune la vot, pentru a determina calificativul obținut în rezultatul evaluării de către sora medicală superioară în secția ORL al Spitalul clinic militar central – Maria Balinscaia. Astfel, cu 9 voturi pro și 0 contra s-a votat pentru acordarea calificativului „respins” pentru neîndeplinirea conștiincioasă și eficientă a obligațiilor de muncă, pentru necunoașterea documentelor de conducere, conducerea sub nivel a personalului medical și inferior din cadrul secției otorinolaringologie și oftalmologie, și s-a propus aplicarea sancțiunii disciplinare sub formă de „avertisment”, conform art. 206 din Codul muncii.

Totodată, prin procesul-verbal nr. 63 din 02 iulie 2013 (f.d. 66 vol. I) s-a constatat refuzul Mariei Balinscaia de a da explicații scrise referitor la nepregătirea sa de evaluarea surorilor medicale a cunoștințelor în domeniul asistenței medicale conform obligațiilor de serviciu.

În consecință, prin ordinul șefului Spitalului clinic militar central nr. 131 din 11

iulie 2013, în baza art. 206 alin. (1) lit. a) din Codul muncii, Mariei Balinscaia i s-a aplicat sancțiune disciplinară sub formă de „avertisment”, pentru necunoașterea obligațiilor de serviciu, documentelor de conducere ale Ministerului Sănătății, în cadrul evaluării surorilor superioare privind asigurarea calității asistenței medicale (f.d.36 vol. I).

Totodată, prin procesul-verbal nr. 64 din 11 iulie 2013 (f.d. 65 vol. I) s-a confirmat refuzul Mariei Balinscaia de a lua cunoștință de ordinul nr. 131 din 11 iulie 2013 cu privire la sancționarea disciplinară.

Ulterior, prin procesul-verbal nr. 55 din 26 iulie 2013 (f.d. 34 vol. I) s-a constatat refuzul Mariei Balinscaia de a da explicații scrise cu privire la controlul planificat în secția ORL privind asigurarea calității asistenței medicale de către sora medicală superioară a secției Maria Balinscaia.

Ca consecință, prin ordinul nr. 143 emis de șeful Spitalului clinic militar central la 29 iulie 2013, pentru încălcarea obligațiilor de serviciu, manifestată prin încălcarea legislației în vigoare, a cerințelor actelor normative ale Ministerului Sănătății cu privire la modul de păstrare a medicamentelor și a produselor parafarmaceutice, Mariei Balinscaia i s-a aplicat sancțiune disciplinară sub formă de – mustrare, în baza art.206 alin. (1) lit. b) din Codul muncii (f.d. 33 vol. I).

Concomitent, prin procesul-verbal nr. 66 din 30 iulie 2013 (f.d. 35 vol. I) s-a confirmat refuzul Mariei Balinscaia de a lua cunoștință de ordinul nr. 143 din 29 iulie 2013 cu privire la sancționarea disciplinară.

Aderent, instanța de recurs relevă că, prin ordinul nr. 197 emis de șeful Spitalului clinic militar central la 16 octombrie 2013, în conformitate cu art. 86 lit. g) pct. 1 din Codul muncii, Maria Balinscaia a fost concediată, de la 16 octombrie 2013, din funcția de soră medicală superioară a secției ORL, în legătură cu încălcarea repetată, pe parcursul unui an, a obligațiilor de muncă, dacă anterior au fost aplicate sancțiuni disciplinare (f.d. 20 vol. I).

Din conținutul procesului-verbal nr. 198 din 16 octombrie 2013 (f.d. 21 vol. I) rezultă, că Maria Balinscaia a refuzat să semneze ordinul de concediere adus la cunoștință și să primească carnetul de muncă.

Instanța de recurs consideră relevant de a reitiera că potrivit art. 355 alin. (1) lit. a) din Codul muncii, cererea privind soluționarea litigiului individual de muncă se depune în instanța de judecată în termen de 3 luni de la data când salariatul a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului său.

Aderent, alineatul (2) al aceluiași articol statuează că, cererile depuse cu omiterea, din motive întemeiate, a termenelor prevăzute la alin.(1) pot fi repuse în termen de instanța de judecată.

În speță, instanța de recurs desprinde că un factor primordial îl constituie momentul exercitării de către reclamantă a dreptului său de apărare a pretinsului drept lezat. Astfel, se constată că Maria Balinscaia, distinct normelor legale precitate, a depus la 22 octombrie 2014 cererea de chemare în judecată cu privire la anularea ordinului de concediere din 16 octombrie 2013, mai exact peste un an și 6 zile de la emiterea acestuia, solicitând repunerea în termen a cererii de chemare în judecată.

Succesiv, Colegiul învederează că instanța de apel, a conchis temeinicia cererii Mariei Balinscaia cu privire la repunere în termen a cererii de chemare în judecată, motivându-și soluția prin faptul că „... partea pârâtă nicicum nu a obiectat la această

cerință nici în prima instanță, fapt confirmat prin explicațiile și referința de la f.d. 17-19, nici în instanța de apel, fapt confirmat prin explicațiile și referința de la f.d. 122-124.”.

Studiind materialele cauzei și coroborându-le cu alegațiile recurentului formulate în sensul susținerii poziției sale în recurs, Colegiul deduce o discordanță dintre concluzia instanței de apel și materialele cauzei civile deduse judecății. Or, prin referința Spitalului clinic militar central din 23 martie 2015 (f.d. 59-62, 87 verso vol.I), ultimul se expune în sensul respingerii acțiunii ca fiind depusă cu încălcarea prevederilor art. 355 din Codul muncii, și anume omiterea, fără motive întemeiate, a termenului de trei luni de adresare în instanța de judecată (f.d. 59 § 2 vol. I).

Subsecvent, prin susținerile orale depuse în formă scrisă în cadrul examinării cauzei în ordine de apel, Spitalului clinic militar central și-a reiterat și subliniat poziția referitor la tardivitatea acțiunii, menționând în acest sens că, cererea de chemare în judecată a fost depusă contrar prevederilor art. 355 din Codul muncii, cu omiterea neîntemeiată a termenului de trei luni de adresare în instanța de judecată (f.d. 228 vol. I).

Mai mult decât atât, intimatul a atras atenția instanței de apel asupra faptului că „... instanța de fond nu s-a expus asupra repunerii în termen a cererii de chemare în judecată, examinând cauza și considerând pretențiile ca neîntemeiate ...” (f.d. 228 §9 vol. I).

Cumulul circumstanțelor constatate și enunțate supra decelează lipsa suportului faptic la adoptarea soluției instanței de apel cu privire la temeinicia cererii reclamantei Maria Balinscaia privind repunerea în termen a cererii de chemare în judecată, din motiv că partea pârâtă nu a invocat tardivitatea acțiunii.

În această ordine de idei, instanța de recurs constată că, interpretarea dată de instanța de apel este una greșită, fapt ce rezultă din nedeterminarea exactă a circumstanțelor importante chestiunii examinate, criteriu, care presupune în sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele. Or, memoriul expus în partea motivată a deciziei instanței de apel distinge că instanța inferioară nu a judecat apelul, inclusiv și, prin prisma argumentelor invocate de partea intimată, favorizând astfel apelanta.

Complementar, Colegiul taxează că legislatorul a instituit prescripția extinctivă în scopul asigurării unei stabilități în raporturile juridice dintre părți și evitarea incertitudinii pentru o perioadă îndelungată de timp, în care apar, derulează și se modifică o complexitate de relații dintre părți sub egida unor norme de drept distincte, iar examinarea unei acțiuni depusă în afara termenului legal constituie o încălcare a principiului legalității și securității raporturilor juridice și respectiv, o soluție inadmisibilă în conjunctura ordinii de drept naționale.

În corolar, Colegiul conchide că prin declanșarea unui proces după expirarea termenului de trei luni, prevăzut expres de Codul muncii, contravine principiului securității raporturilor juridice, or, în caz contrar se aduc atingere dreptului consacrat de art. 1 Protocolul nr. 1 Adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale.

La caz, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în nenumărate rânduri a învederat că înrăutățirea unei situații juridice, care a devenit irevocabilă datorită aplicării termenului de prescripție sau care ar fi trebuit să devină irevocabilă dacă termenul de

prescripție s-ar fi aplicat, este incompatibilă cu principiul securității raporturilor juridice. Într-un stat de drept, în care drepturile și libertățile persoanei sânt proclamate valori supreme, prescripția este menită să asigure protecția efectivă a drepturilor și intereselor legitime a persoanelor fizice și juridice. Dreptul la un proces echitabil include respectarea principiului egalității armelor. Aceasta presupune posibilități procesuale egale pentru părți în proces, indiferent de calitatea lor.

În cauza *Ruiz Torija împotriva Spaniei* (hotărârea din 09 decembrie 1994), Înalta Curte a statuat că, omisiunea instanțelor judecătorești de a motiva refuzul de a accepta o obiecție potrivit căreia acțiunea era tardivă, a constituit o violare la un proces echitabil consacrat la art. 6 Paragraf 1 din Convenție, încălcându-se astfel securitatea raporturilor juridice. Or, un drept dobândit de o persoană nu poate exista permanent sub riscul anulării lui, iar prescripția adresării acțiunii trebuie să disciplineze persoanele cointeresate în constatarea acestui drept.

Totodată, trebuie de reținut că opunerea termenului de prescripție revendicărilor înaintate anihilează necesitatea examinării temeiniciei și legalității actelor juridice administrative contestate, titularul dreptului fiind sancționat pentru pasivitate prin stingerea elementului de protecție juridică a dreptului său.

În contextul dat, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat în practica sa constantă ca încălcare a dreptului la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenție, situațiile în care instanțele judecătorești naționale admit nemotivat prelungirea termenului de depunere a unui act procedural și redeschiderea procesului după intervalul un interval de timp.

În cumulul circumstanțelor de fapt constatate și expuse supra, Colegiul consideră decizia instanței de apel ca fiind neîntemeiată și dictată de concluziile nemotivate. Or, motivarea este un element esențial al hotărârii judecătorești, o puternică garanție a imparțialității judecătorului și a calității actului de justiție, precum și o premisă a exercitării corespunzătoare de către instanța superioară a atribuțiilor de control judiciar de legalitate și temeinicie. Obligativitatea motivării hotărârilor judecătorești constituie o condiție a procesului echitabil, exigență a art. 239 din Codul de procedură civilă și art. 6 alin. (1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, jurisprudența CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că, este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (*Hirvisaari împotriva Finlande*).

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (*Hiro Balani vs. Spania*).

CtEDO în practica sa constantă a menționat că, dreptul la un proces echitabil, garantat de art.6 §1 din Convenție, include printre altele dreptul părților de a prezenta observațiile pe care le consideră pertinente pentru cauza lor. Întrucât Convenția nu are

drept scop garantarea unor drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective (*Artico împotriva Italiei*), acest drept nu poate fi considerat efectiv decât dacă aceste observații sunt în mod real ascultate, adică în mod corect examinate de către instanța sesizată. Altfel spus, art. 6 implică mai ales în sarcina instanței obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, argumentelor și al elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța (*Parez împotriva Franței, Van der Hurk împotriva Olandei*).

Se reține că, actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

Or, principiul procesului echitabil reclamă că, hotărârea trebuie să fie motivată, astfel încât justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, punând în pericol dreptul la un proces echitabil (*Kaufland împotriva Belgiei*).

Instanța de recurs notează că, nemotivarea unei hotărâri judecătorești echivalează practic cu soluționarea procesului fără a intra în fondul acțiunii, fapt ce justifică casarea actului de dispoziție recurat, cu trimiterea cauzei spre rejudecare.

În condițiile menționate supra, se ajunge la concluzia că, soluția adoptată de instanța de apel nu cuprinde motivele pe care se sprijină soluția sa cu privire la admiterea cererii reclamantei cu privire la repunerea în termen a cererii de chemare în judecată, iar absența motivării din cuprinsul hotărârii judecătorești are semnificația neexaminării acestei chestiuni și atrage după sine casarea acesteia cu transmiterea cauzei spre rejudecare.

Pornind de la aceste aspecte, Colegiul conchide că motivarea deciziei instanței de apel nu întrunește cerințele procedurale prevăzute de art. 241 alin. (5) din Codul procedură civilă, pentru că nu arată, în concret, memoriul care a format convingerea instanței și care a condus la soluția emisă

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că, eroarea comisă de instanța de apel nu poate fi înlăturată în instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia admiterii recursului declarat de Spitalul clinic militar central, casării deciziei instanței de apel și restituirii prezentei cauze civile la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Cu titlu secundar, instanța de recurs subliniază că la rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate în prezenta decizie și, reexaminând pricina, să emită o hotărâre legală și întemeiată cu respectarea normelor de drept procedural și material.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Spitalul clinic militar central.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 26 decembrie 2016, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Maria Balinscaia împotriva Spitalului clinic militar central cu privire la anularea ordinelor de sancționare și de concediere, restabilirea în funcția deținută anterior, obligarea efectuării modificărilor în carnetul de muncă și încasarea salariului, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru

Ala Cobăneanu

Nicolae Craiu